

Strategické plánovanie v demokratickej práci s mládežou

*Príručka pre organizáciu aktivít práce s
mládežou s cieľom propagovať demokraciu a
bojovať proti diskriminácii*

Výtlačok

Eastern Europe Open Boundaries

Koordinácia:

AGJF Sachsen e.V.

Zodpovednosť za obsah → MUT –
Rassismoprävention. Demokratiebildung
in Jugendarbeit und angrenzenden
Arbeitsfeldern

Administratívna koordinácia →
Uferlos - Kampagne zur
Aktivierung der Internationalen
Jugendarbeit im Freistaat Sachsen

Partneri:

A.D.E.L. (Slovensko)
Active Youth (Litva)
Dobra Wola (Poľsko)
ICRP (Maďarsko)
Right Challenge (Portugalsko)
Walk together (Bulharsko)

Vydavateľ → AGJF Sachsen e. V.

Strategische Partnerschaft „Eastern Europe Open Boundaries“
Neefestraße 82
09119 Chemnitz

www.agjf-sachsen.de

Návrh a dizajn → Mathias Engert (www.cmykey.de)

Fotografie → Partner, www.pixabay.com, Mathias Engert

Úprava → Romy Nowak

Diese Maßnahme wird mitfinanziert durch Steuer-
mittel auf der Grundlage des von den Abgeordneten
des Sächsischen Landtags beschlossenen Haushaltes.

STAATSMINISTERIUM
FÜR SOZIALES UND
VERBRAUCHERSCHUTZ

Die Staatsministerin für Gleichstellung und Integration

Erasmus+

Spolufinancované Programom
Európskej únie Erasmus+

Prečo by ste si mali prečítať túto príručku?

- Pracujete s mládežou.
- Pozorujete nedemokratické postoje k odmietaniu v mladých ľuďoch, s ktorými pracujete a / alebo v ich prostredí.
- Chcete riešiť tieto problematické postoje, ale neviete, kde začať.
- Zaoberáte sa s mladými ľuďmi otázkami súvisiacimi s diskrimináciou, homofóbiou, rasizmom atď., ale nemôžete stanoviť, či sú vaše pokusy úspešné.
- Chcete vedieť, čo je strategické plánovanie a ako ho aplikovať do kontextu práce s mládežou.
- Chcete sa naučiť, čo je to Logický model a ako vám môže pomôcť pri koncepcii vašich pedagogických aktivít
- Chcete profesionálne nastaviť pedagogické ciele a naučiť sa, čo je potrebné na ich dosiahnutie
- Pýtate sa sami seba, či obsah a metódy demokratickej práce s mládežou, ktorú máte na mysli, alebo iné, s ktorými pracujete vo vašom pracovnom kontexte sú vhodné pre mladých ľudí, s ktorými pracujete

Obsah

Strategické partnerstvo “Eastern Europe Open Boundaries”	6
Zúčastnené organizácie	7
Strategické plánovanie pri práci s mládežou	13
Logický model ako nástroj strategického plánovania a vyhodnotenia	15
Krok 1: Počiatočná analýza situácie.....	17
Krok 2: Čo chcete zmeniť?	19
Krok 3: Špecifikovanie jednotlivých činností.....	21
Krok 4: Pozrime sa na výsledky.....	25

DRAFT

Strategické partnerstvo “Eastern Europe Open Boundaries” (“Otvorené hranice východnej Európy”)

Hlavným cieľom tohto projektu je prispieť k zvýšeniu kvality práce s mládežou v špecifickej oblasti rasizmu a násilného správania, protidemokratických, nacionalistických a populistických tendencií medzi mládežou, najmä v krajinách východnej Európy. Cieľom projektu je posilniť organizácie na podporu demokracie, prevencie rasizmu a pravicového populizmu. Rozvojom a implementáciou nástrojov na boj proti skupinovým odmietnutiam, ako sú rasizmus, boj proti utečencom a proti moslimom, ako aj sexizmus a homofóbia. Tieto inovatívne opatrenia, ktoré sa majú vyvinúť počas projektu, sú zamerané na profesionalizáciu a skvalitnenie štandardov organizácie práce s mládežou a odborníkov, ktorí ich využívajú.

Skupina siedmich medzinárodných partnerov s odbornými znalosťami v tejto oblasti vypracovala koncepčný materiál pre kvalifikačné procesy, ako aj pre individuálny návrh činností. Ak chcú pracovníci s mládežou podporovať demokratické porozumenie, inkluzívne postoje a bojovať proti rasizmu, homofóbii, sexizmu a inej diskriminácii, potrebujú profesionálnu sieť, ktorá ich zavedie do praktického konceptu pre ich cieľové skupiny. Táto profesionálna sieť je predovšetkým špecifická kvalifikácia. Takisto ale potrebujú materiál na vybudovanie dobrých projektov a procesov.

Inovačným prvkom koncepčného materiálu je, že nestanovuje žiadne vecné usmernenia ani metodické zameranie procesov. Cieľom je zabezpečiť, aby pracovníci s mládežou poznali, že prevencia rasizmu a iných hodnôt sa môže uskutočňovať kedykoľvek a kdekoľvek, kde sú prítomné záujmy zainteresovaných osôb.

Zúčastnené organizácie

AGJF Sachsen e.V. je zastrešujúcou organizáciou pre prácu s mládežou v Sasku, ktorá realizuje školenia, konferencie, výmenné programy a konzultácie pre odborníkov. Už viac ako 10 rokov sa aktívne podieľa na zvyšovaní kvality v oblasti demokratickej mládežníckej práce a riešenia rasizmu a diskriminácie.

Active Youth Association (Asociacija "Aktyvus jaunimas") je nezisková organizácia so sídlom v Kaunase, ktorá spája mladých lídrov z Litvy, ktorí sú ochotní pracovať na dobrovoľnom základe s cieľom uľahčiť medzikultúrny dialóg a posilniť kompetencie európskej mládeže.

A.D.E.L. Slovakia je aktívna v oblasti vzdelávania mládeže a dospelých ako realizátor, ale aj ako partner rôznych projektov u nás i v zahraničí. Pracujeme na miestnej aj medzinárodnej úrovni a naše aktivity a projekty zahŕňajú v medzinárodnom meradle: mládežnícke výmeny, školenia, semináre, konferencie, simulácie medzinárodných organizácií.

Dobra Wola je poľským združením s hlavným cieľom podporovať mladých ľudí a deti, najmä z chudobných rodín, a bojovať za práva týchto ľudí. Nadácia podporuje najmä zmenu v Bielorusku, pomáha Bielorusom z Poľska a z Bieloruska.

Institute for Cultural Relations Policy (ICRP) je mimovládna a nezisková organizácia podporujúca vedecké vzdelávanie a verejnú diskusiu o politike kultúrnych vzťahov. Zameriava sa na globálny medzikultúrny dialóg, podporu a ochranu medzinárodných ľudských práv, uznanie kultúrnej rozmanitosti a náboženských a menšinových otázok.

RIGHTCHALLENGE Association je mimovládna organizácia, ktorej cieľom je podpora vzdelávania, odbornej prípravy, kultúry a športu ako prostriedku sociálneho začlenenia a rovnosti príležitostí v Portugalsku.

Asociácia **WalkTogether** - Všeobecným cieľom je poskytovať vysokokvalitné neformálne vzdelávanie dospelým a mladým ľuďom, pokrývajúce tri hlavné oblasti neformálneho vzdelávania: ide o spoločensko-kultúrne (populárne) vzdelávanie, vzdelávanie pre osobný rozvoj a odbornú prípravu. Naša mimovládna organizácia je založená skupinou školiteľov, ktorí chcú prispieť k budovaniu zodpovednej, kvalifikovanej a uvedomelej spoločnosti v Bulharsku.

Európska práca s mládežou v duchu emancipácie

Antidemokratické a nehumánne pozície a postoje predstavujú výzvy pre európske spoločnosti vo všeobecnosti, a najmä pre prácu s mládežou a pedagogiku. Globálne sa objavujú krízové scenáre. Kríza v politike, demokraciách av medzinárodných konfliktoch sa dostáva do čela a mení miestne vzťahy. Diskusie vychádzali z neokonzervatívnych, trhovo-fundamentalistických, autoritárskych a rasistických perspektív dlho pred súčasnými diskusiami o nútenej migrácii a spoločenských zmenách spôsobených migráciou¹. Prostredníctvom tohto boli spoločenské vzťahy preorientované na vedľajšie konkurenčné logiky. V dôsledku toho nacionalizmus, ktorý zdôrazňuje národné záujmy a otázky ľudských práv, získal vplyv v celej Európe.²

Rovnako dôležitá ako primeraná reakcia na nedávne udalosti môže byť aj rozvoj strategického prístupu v rámci kolektívnych a spoločenských línií. V tejto súvislosti práca s mládežou nie je riešením problému, ale môže byť súčasťou riešenia. Práca s mládežou môže ponúknuť priestor pre demokratické učenie, v ktorom je možné vykonávať rovnosť a rešpekt bez ohľadu na pôvod, farbu pleti alebo pohlavie. Prostredníctvom toho môže práca s mládežou ponúkať vzdelávanie v oblasti demokracie a ľudských práv.³

Napriek tomu, že tieto aspekty práce s mládežou sú vo všeobecnosti podceňované, odborníci v tejto oblasti musia často čeliť požiadavkám na účinné opatrenia proti rasizmu a ďalekosiahlym postojom. Predovšetkým v krízových situáciách má práca s mládežou ponúkať rýchle a rozsiahle preventívne intervencie.

Tam sa vyskytuje dilema: práca s mládežou je vnímaná ako nejaký „hasičský zbor“, čo znamená okamžité riešenie problému, pričom sa zároveň spochybňuje jej účinnosť založená na minulých výkonoch v demokratických činnostiach a spoločenskej relevantnosti.

V tejto súvislosti by tieto propozície chceli pomôcť mládežníckej práci, aby sa začala brať vážne a napomôcť premýšľaniu o kvalitách práce s mládežou a jej úlohe ako sociálnej a demokratickej pedagogickej profesie. Práca s mládežou je súčasťou emancipačných štruktúr založených na rešpektovaní výchovy a kritického politického vzdelávania.⁴ Tým je súčasťou verejného vzdelávacieho kánonu zameraného na politickú zrelosť jeho členov.

Príspevok bol vypracovaný vďaka MUT pre pokročilé vzdelávanie, poradenstvo a strategický rozvoj v spolupráci s Prof.Dr. Albertom Scherrom. S pomocou AGJF Sachsen. Chcete podporiť našu pozíciu? Pozrite sa sem:

<https://agjf-sachsen.de/unterstuetzungsseite.html>

1 vid' Demirovic,Alex(2010):Bildung und Gesellschaftskritik.Zur Produktion kritischen Wissens.In:Lösch,Bettina/Thimmel,Andreas(Hg.)Kritische politische Bildung.Ein Handbuch.Schwalbach/TS.,S.147

2 vid' Scherr,Albert(2009):Nationalismus,Kulturrassismus und Fremdenfeindlichkeit als Resonanzboden einer Politik der Ausgrenzung und Unterordnung.In:Komitee für Grundrechte und Demokratie (Hrsg.): Jenseits der Menschenrechte. Die europäische Flüchtlings- und Migrationspolitik.Münster,S.196-211

3 vid' Scherr,Albert(2018): Jugendarbeit als Menschenrechtsbildung?In:deutsche jugend,H.6, S.250-256

4 vid' Ahlheim,Klaus/Ahlheim, Rose(2018): Autonomie Statt Gehorsam: Zu einer Erziehung nach Auschwitz. Ulm, S.36

DRAFT

1. Podobne ako iné spoločenské podujatia, aj rasistické a násilné incidenty v miestnych komunitách v Chemnitzi budú hrať úlohu v živote mnohých mladých ľudí a navrhnu určité postoje a prístupy. **Mládežnícki pracovníci musia týmto témam otvorene čeliť a zároveň sa im demokraticky postaviť.**
2. **Nacionalisti sa ocitnú na pokraji štátneho prevratu / zvrhnutia.** Tak ako všetky fundamentalistické ideológie, aj oni naďalej túžia po podmienkach občianskej vojny a spoločenskej strate kontroly nad politickými nárokmi. **Nie sú partnermi v občianskych diskusiách a demokracii.** Ich činy sú strategické a sú vedené emóciami ako strach a skúsenosti s depriváciou.
3. **Neonacisti, nazi-hooligans a iní ľudia zapojení do fašistických štruktúr a nacionalistických síl nikdy neboli a nemôžu byť cieľovou skupinou mládežníckej práce.** Už nemôžu byť ďalej riešení mládežníckou prácou a snažia sa inštrumentalizovať prácu s mládežou pre svoje vlastné účely. Je potrebné diferencovať. Otvorené komunikačné a vzdelávacie medzery v týchto prostrediach budú inak ohrozené a stanú sa zakázanými oblasťami pre ostatných adresátov. Vzdelávanie môže byť založené len na profesionálnom vzťahu a musí byť umiestnené v kolektívne navrhnutých pedagogických alianciách.
4. **Práca s mládežou neposkytuje núdzové riešenia.** Bolo by fatálne nasledovať prania náročných mládežníckych iniciatív, aby sme upokojili súčasnú situáciu. Frustrujúce skúsenosti a devalvácia mládežníckej práce v Sasku by nemali viesť k nadhodnoteniu jej potenciálu. Do rozvoja a plánovania strategických zásahov pre mládežnícku prácu by mali byť zapojení miestni partneri a experti na podporu demokracie. **Cieľom by malo byť vytvorenie stálych vzájomných stratégií a aktivít v rámci dobre fungujúcich sietí.**
5. Redukcie vyplývajúce z teórie extrémizmu, ktorá navrhuje problém „ľavice a pravice“, neposkytujú spravodlivé analýzy odborníkmi pracujúcimi v teréne, ani demokratický záväzok voči rasistickým a nacionalistickým mobilizáciám. **Mládežnícki pracovníci nie sú rozšírením komunálnej politiky.** Koncepcie založené na tomto presvedčení neponúkajú utopické a emancipačné dimenzie na podporu demokracie. **Práca s mládežou, ktorá je schopná kriticky analyzovať okolnosti svojich adresátov, je kritickým vzdelávaním v najlepšom zmysle slova.**
6. Práca s mladými ako kritické vzdelávanie má kolektívnu požiadavku. Je schopná zrkadliť jednotlivé problémové oblasti v rámci spoločenských vzťahov. Preto je schopná ponúknuť mladým ľuďom nové možnosti pre ich činnosť. V dôsledku toho sú kriticky zohľadnené existujúce mechanizmy moci a vylúčenia.
7. Sociálne štruktúry formované trhovými záujmami a hierarchickými konfliktmi spôsobujú mladým ľuďom skúsenosti s marginalizáciou a krízou. **Práca s mládežou sa musí zaoberať týmito anti-emancipačnými skúsenosťami a poskytnúť priestor na pomoc a vyjednávanie.**
8. Každodenné prežitky formujú spôsob, akým prežívame veci a ako konáme. Existujúce obavy a skúsenosti mladých ľudí treba brať vážne. Osobné skúsenosti s devalváciou však nemôžu ospravedlniť negáciu ľudských práv alebo hanlivých opatrení, ktoré vykonávajú mladí ľudia. Hoci väčšina mladých ľudí sa dokáže bez obáv pohybovať na verejnosti, niektorí sú

ovplyvnení rasizmom a heterosexizmom, a preto sú obmedzovaní vo svojej mobilite.

9. **Práca s mladými vníma mladých ľudí ako nezávislé subjekty, ktoré konajú samostatne.** Uznáva tvorivé spôsoby, ktorými ovládajú svoj každodenný život a prispôsobujú sa svojmu sociálnemu prostrediu. Adresáti by mali byť podporovaní vo svojich požiadavkách.
10. **Mládežnícki pracovníci musia pravidelne prehodnocovať svoje vlastné názory na svojich adresátov v rámci profesionálneho kontextu.** Na mladých ľudí sa možno pozeráť ako na skupiny s rôznymi dimenziami rôznorodosti. Nazeranie na nich týmto spôsobom môže pomôcť odvodiť špecifické potreby a umožniť im, aby ich obhajovali. Zároveň adresáti zostávajú autonómny jednotlivcami. **Mala by sa zabezpečiť nepretržitá reflexia činnosti, následne by sa mal použiť opisný jazyk pre konflikty; aj v konfliktných situáciách.**
11. **Mládežnícki pracovníci potrebujú jasné stanovisko založené na demokratických hodnotách a ľudskej dôstojnosti. Tento postoj musí byť ústne vyjadrený a musí sa premietnuť do zloženia prostredí v oblasti práce.** Cieľom je vyvinúť profesionálny habitus, ktorý umožní mládežníckym

pracovníkom pozicionovať sa v tímoch, pred správnymi radami a v interakciách s adresátmi.

12. Práca s mladými je súčasťou sociálno-pedagogických štruktúr, ktoré pôsobia *v duchu emancipácie so všetkými pre všetkých.* **„Práca s mládežou ako aktívna angažovanosť, kritická výchovná práca berie reálny svet a utópiu vážne** a snaží sa nájsť koncepty, v ktorých sa utópia môže stať realistickejšou a realita viac podobná utópii.“⁵
13. Konflikty sú súčasťou demokratických spoločností. **Cieľom politických diskusií v rámci mládežníckej práce je diskutovať o spojených a diferencovaných protichodných záujmoch s cieľom vytvoriť neodvratné zásady a princípy, ktoré sa môžu aplikovať s cieľom vytvoriť modern a emancipovanú spoločnosť.** Všetky zúčastnené strany sa majú zámerne pozicionovať.
14. **Pracovníci s mládežou, ako aj ich okolité inštitúcie musia kvalifikovať profesijný kontext podľa týchto zásad.** Zároveň je potrebná zmena perspektív a samotného pracovného poľa. V celej Európe je potrebná politická advokačná práca, ako aj rozširovanie už zavedených štruktúr, aby sa vytvorili vhodné ponuky.

Odborníci v oblasti práce s mládežou a ich politickí partneri musia spoločne bojovať za potrebné zdroje. Dúfame, že táto príručka bude fungovať ako základný kameň pre potreby mládežníckej práce, ktorá sa musí denne dodržiavať. Je dôležité uvažovať o prípadoch a situáciách z praxe. Okrem toho musia byť zdokumentované skúsenosti osôb pracujúcich v práci s mládežou. Treba brať do úvahy aj miestne okolie, musí sa vytvoriť spolupráca. Až potom je možné prispôbiť osobné pozície prostredníctvom reflexie a stať sa kritickejšími. Tento fakt je rozhodujúci pre boj za emancipovanú spoločnosť.

---

⁵ Kentler, Helmut (1970): Jugendarbeit als Aufklärung. In: Müller, C. Wolfgang et al.: Was ist Jugendarbeit. München, S.49

DRAFT

Strategické plánovanie pri práci s mládežou

Neformálne vzdelávanie

Neformálne vzdelávanie vyplýva zo zapojenia žiakov do aktivít, ktoré sa nerealizujú s cieľom učiť sa.

Je to dobrovoľná a nevyhnutná súčasť každodenného života. Z tohto dôvodu sa niekedy nazýva *zážitkové učenie*.

Deje sa vyslovene náhodne. Preto nie je možné plánovanie neformálnych vzdelávacích procesov, ale pracovníci s mládežou môžu poskytovať neformálne vzdelávacie prostredie, v ktorom sa určité vzdelávacie skúsenosti stávajú pravdepodobnejšími.

Charakteristika oblasti

Práca s mládežou ako každá oblasť sociálnej práce sa vyznačuje plynulosťou a komplexnosťou. Mládež ako cieľová skupina nie je homogénna. Z tohto dôvodu musia byť aktivity a služby založené na skutočných okolnostiach a individuálnych potrebách mladých ľudí a mali by zohľadňovať rozdiely vyplývajúce z pohlavia, etnicity, kultúry, zdravia, miesta bydliska, sociálno-ekonomickej situácie a podobne. Okrem toho by sa tieto referencie mohli neustále meniť. Keďže účasť je dobrovoľne fixná, stabilné skupiny účastníkov sú zriedkavé. Mladí ľudia využívajú služby mládežníckej práce nepravidelne, a preto sa témy menia podľa toho, kto je v súčasnosti vo vedení, alebo podľa toho, čo sa skutočne deje a je zrazu relevantnejšie. Kto sa na projekte zúčastnil na začiatku, nemusí sa ho zúčastniť na konci a naopak. Nastavenia práce s mládežou sú oveľa menej formalizované a predvídateľné ako iné vzdelávacie kontexty, ako je škola. Preto je oveľa náročnejšie plánovať a realizovať vzdelávacie procesy strategicky.

Potreba strategického plánovania

Pracovníci s mládežou majú aj profesijné mandáty a presvedčenie, ktoré od nich vyžadujú, aby si stanovili témy na stimuláciu a podporu aktivít, ktoré prispievajú k osobnému a sociálnemu rozvoju mladých ľudí. Okrem toho existujú špecifické možnosti demokratického vzdelávania v prostredí práce s mládežou. Učenie je zakotvené v každodenných činnostiach a situáciách. Celosvetovo orientovaný holistický prístup mládežníckej práce, ktorý je zameraný na život ako taký, umožňuje získať ozajstné skúsenosti, ktoré sú lepšie ako napr. kognitívne, abstraktné naučené skúsenosti v škole.

Strategické plánovanie má ústrednú úlohu pre viditeľnú perspektívu vzdelávania a pri navrhovaní činností v súlade s jasnými cieľmi vzdelávania, ktoré sú relevantné pre mladých ľudí, ktorí sa na ňom zúčastňujú. Napriek tomu, že v práci s mládežou je veľa štrukturálnych záležitostí, strategické plánovanie je možné a navyše potrebné pre pracovníkov s mládežou na plnenie ich pedagogických úloh. Umožňuje im vytvárať nastavenia práce s mládežou ako prostredia učenia, v ktorom sa môže stať, že dôjde k určitým vzdelávacím skúsenostiam. Pomáha im aj pri formovaní skôr nepredvídateľných každodenných situácií, ktoré ich zámerne ovplyvňujú svojim profesionálnym zázemím. A v neposlednom rade strategické plánovanie je základným aspektom profesionálnej činnosti pri transparentnom a komunikatívnom prístupe vlastných prístupov a intervencií ku kolegom a zainteresovaným stranám.

Neformálne vzdelávanie

Neformálne vzdelávanie prebieha mimo prostredia formálneho vzdelávania, ako sú školy.

Nastavenia, obsah a metódy sú väčšinou plánované, ale aj flexibilné podľa meniacich sa potrieb a dynamiky skupiny. Zameriava sa na kreatívne multimodálne učebné metódy, ktoré apelujú na rôzne typy učenia a porozumenia. Je to zámerne zvolený, dobrovoľný spôsob vzdelávania, ktorý kladie dôraz na samoštúdium.

Je to otvorený proces vzdelávania, kde individuálne vzdelávacie účely nie sú reštriktívne stanovené.

Profesionálny habitus

Celé plánovanie je založené na profesionálnom prístupe mládežníckeho pracovníka. Profesionálny prístup znamená špecifické kompetencie v dimenzii vedomostí, zručností a postojov. Pracuje ako kompas, s ktorým sú pracovníci s mládežou schopní dôverne zaujať pozíciu a sú schopní konať v náročných situáciách. Určuje vnímanie a odhad adresátov, situácií a interakcií a ovplyvňuje výber pedagogických intervencií a činností.

Základné kompetencie v rámci aktivít na zníženie rasizmu a podporu demokracie zahŕňajú tieto aspekty:

Orientácia na ľudské práva a etické povedomie: Pri práci s mladými ľuďmi, ktorí prejavujú diskriminačné postoje, ale aj osoby postihnuté diskrimináciou a vylúčením, musia byť ľudské práva základným odkazom v mládežníckej práci. Pracovníci s mládežou musia konať v súlade so spoločnou pracovnou etikou a zásadami, ako je otvorená a inkluzívna, protikladná diskriminácia, uznávanie rozmanitosti a zohľadňovanie záujmov ich cieľových skupín.

Poznanky o diskriminácii a diskriminačných postojoch: Individuálne diskriminačné postoje súvisia s hegemonickými diskurzmi a reprezentáciami, ktoré vyplývajú zo spoločenských štruktúr dominancie a diskriminácie. Vyvíjajú sa v individuálnych skúsenostiach socializácie, interakcií a naratívov, ktoré sa vyskytujú v priamom mikrosystémovom svete ako rodina alebo partnerská skupina. Práca s mládežou musí prispievať k odstráneniu zovšeobecňujúcich odmietnutí. Vplyv diskriminačného správania na postihnuté osoby sa musí brať vážne a musí sa poskytnúť podpora a posilnenie postavenia.

Rodové povedomie: Rodová diskriminácia vo forme sexizmu a homofóbie je súčasťou problematickeho správania a postojov v prostredí práce s mládežou, ktoré je potrebné riešiť. Na druhej strane rodové normy pracujú na správaní, záujmoch, interakciách a vnímaní. Môžu byť funkčné, aby dokázali rasistické postoje, ako je pocit, že muži sú povinní byť skutočnými mužmi, aby bojovali proti cudzincom a ochraňovali pred nimi biele dievčatá. Pracovník s mládežou potrebuje vedomosti o rodových normách a ich habituizácii prostredníctvom socializačných procesov, aby na nich mohol kriticky pracovať.

Metodická činnosť: Pracovníci s mládežou musia vyvinúť systematické stratégie na prevenciu rasizmu a iné odmietania s primerane vyvinutým prístupom. Tieto prístupy musia byť založené na vedeckých poznatkoch, ako aj na pracovných skúsenostiach a poznatkoch v teréne, ktoré umožňujú implementáciu do špecifického kontextu. Pracovníci s mládežou musia mať navyše vyvinuté špecifické pedagogické zručnosti a schopnosti, ako napríklad komunikačné zručnosti alebo schopnosť regulácie konfliktov a moderáciu.

Odporúčame
prečítať

Viac podrobností o kvalifikáciách a kompetenciách v demokratickej mládežníckej práci nájdete v učebnom pláne EEOB, ktorý bol vypracovaný aj v tomto strategickom partnerstve. Učebné osnovy môžu byť použité na prípravu ďalších školení alebo na individuálne vzdelávanie a zvyšovanie kompetencií:

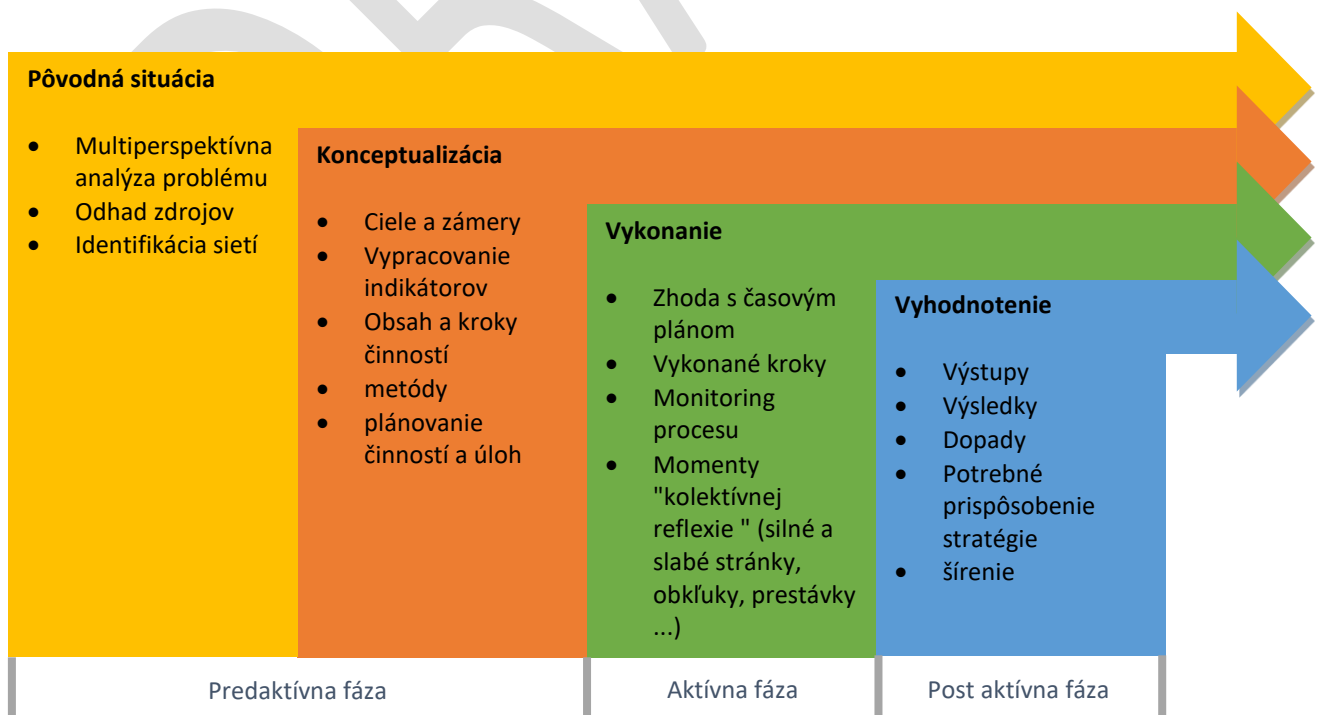
<https://uferlos.wixsite.com/eeob>

Logický model ako nástroj strategického plánovania a hodnotenia

Logický model je nástroj, ktorý už viac ako 20 rokov používajú pracovníci s mládežou. Model opisuje logické väzby medzi programovými zdrojmi, aktivitami, výstupmi, divákmi a krátkodobými, strednodobými alebo dlhodobými výsledkami súvisiacimi so špecifickým problémom alebo situáciou. Akonáhle je program opísaný z hľadiska logického modelu, môžu byť identifikované kritické merania výkonu.

Navrhujeme pracovníkom s mládežou, aby pri práci na témach propagácie demokracie a prevencie rasizmu u mladých ľudí využívali Logický model. Hoci sa zdá byť jasné, že cieľom týchto pokusov je znížiť rasistické postoje a vytvoriť inkluzívnejšie prostredie pre prácu s mládežou, odborníkom sa niekedy zdá zložité rozhodnúť, kde začať a ako realizovať účinné pedagogické intervencie. Ide o praktickú kapitolu o metodickom prístupe k implementácii adekvátnych a atraktívnych procesov prevencie a integrácie. Logické modely môžu byť zmysluplným nástrojom pre územné plánovanie, keď sa pracovníci s mládežou zaoberajú diskrimináciou vo svojej práci s mladými ľuďmi a v rámci komunity. Umožňuje hodnotenie projektov / aktivít nielen na konci projektu, ale dokonca vo všetkých fázach.

Pracovný nástroj 1: Logický model

Myslite strategicky a plánujte systematicky

Pracovníci s mládežou, ako sprostredkovatelia úspešnej podpory vzdelávania, rozvoja osobnosti a integračných procesov, sú kompetentní odborníci, ktorí majú veľké skúsenosti s reakciami na množstvo problémov, ktoré mladí ľudia prinášajú do celkového kontextu práce s mládežou.

Z inštitucionálneho hľadiska nedostatočnosť dostupných zdrojov, najmä finančných a materiálnych, ktoré sa vždy zhoršujú v časoch hospodárskej stagnácie a recesie, znamená jasné úsilie o optimalizáciu, efektívnosť a účinnosť. Pridaním týchto dvoch zložiek, osobnej a inštitucionálnej, je jasné, že aktivity musia byť strategicky implementované. Navrhovanie a vykonávanie súboru krokov implementácie a rešpektovanie niekoľkých základných princípov môže byť dobrým odrazovým mostíkom profesionálnej činnosti a orientácie v každodenných pracovných situáciách. Zároveň tieto kroky nemožno považovať za pevné a stabilné. Podľa meniacich sa situácií musia pracovníci s mládežou nepretržite premýšľať o vzdelávacích procesoch av prípade potreby prispôbiť svoje pôvodné plány.

Pokiaľ ide o proces budovania aktivít v logickom modeli, je nevyhnutné zamyslieť sa nad pre-aktivitou / post-projektom (návrh), činnosťou / projektom (implementáciou) a fázami post-aktivity / postprojektu (hodnotenie a šírenie) s cieľom vybudovať účinnú reakciu na zamýšľané ciele. Implementácia tu preberá osobitnú úlohu. Je to skutočne súčasť procesu, ale keďže sociálne situácie sú komplexné a nedajú sa plne predvídať, konkrétne tvarovanie tejto časti nie je len na profesionálnych intervenciách. To, čo sa v skutočnosti stane, môže byť ovplyvnené adekvátnym plánovaním a môže sa prejaviť. Keďže logický model je podľa profesijnej činnosti predovšetkým nástrojom na plánovanie aktivít a nástrojom na ich hodnotenie, zameriame sa v nasledujúcich kapitolách na fázy pred a po činnosti.

Aplikácia logického modelu ako plánovacieho nástroja umožňuje precíznu komunikáciu o cieľoch projektu, zložkách projektu a slede činností a dosiahnutých výsledkov. Okrem toho, pri činnostiach, ktoré boli pôvodne navrhnuté s ohľadom na hodnotenie, je oveľa pravdepodobnejšie, že prinesú prospešné údaje, ak by bolo potrebné ich dodatočné hodnotenie.

Odporúčaná literatúra

Viac o logickom modeli ako nástroji plánovania nájdete v dokumente „Návrh a implementácia aktivít využitím logického modelu“, ktorý bol vytvorený v strategickom partnerstve.

<https://uferlos.wixsite.com/eeob>

Krok 1: Počiatočná analýza situácie

Na začiatku každého strategického plánovania stojí dôkladné preskúmanie situácie a problémov a výziev, s ktorými sa pracovníci s mládežou stretávajú. Táto situačná analýza by sa nemala sústreďovať len na mladých ľudí ako najzrejmejšiu cieľovú skupinu, ale mala by brať do úvahy aj ďalšie relevantné aspekty a zainteresované subjekty. V prvom kroku multidisciplinárna situačná analýza zvyšuje komplexnosť, a preto poskytuje priestor rôznorodosti interpretácie. To by malo pomôcť predísť unáhleným úsudkom a umožniť vidieť korelácie, ktoré poskytujú vhodné východiská pre odborné intervencie. Analýza počiatočnej situácie môže ukázať ďalšie možnosti, ktoré by sa mohli na prvý pohľad prehliadnúť.

Získanie prehľadu a nastavenie zamerania

Situačná analýza je základom, na základe ktorého si mladí pracovníci vyberú svoje zameranie v ďalších krokoch. Ukázala analýza, že mladí ľudia v mojom špecifickom prostredí mládežníckej práce sami vykazujú rasistické postoje, správanie? Alebo vidím výzvu v komunitných diskurzoch a vývoji v sociálnom prostredí? Je moja cieľová skupina v tomto prostredí vystavená riziku, že môže prejaviť a zvýšiť aj rasistické a iné diskriminačné postoje? Alebo potrebujú bezpečné priestory a posilňovanie činností a služieb, pretože tieto zmeny sú bezprostredne ovplyvnené týmto vývojom? Odpovede na tieto otázky budú mať vplyv na ďalšie plánovanie. Určí našu cieľovú skupinu, a preto poskytuje rámec mojim možnostiam pri stanovovaní cieľov, výbere obsahu a hľadaní vhodných metód. Multiperspektívna situačná analýza bude často ukazovať viac ako jednu problematickú konšteláciu, ktorá sa môže stať cieľom intervencie mládežníckej práce. Preto je nevyhnutné, aby sa pracovníci s mládežou zámerne zamerali na určitý prvok alebo oblasť.

Aké zdroje máte k dispozícii?

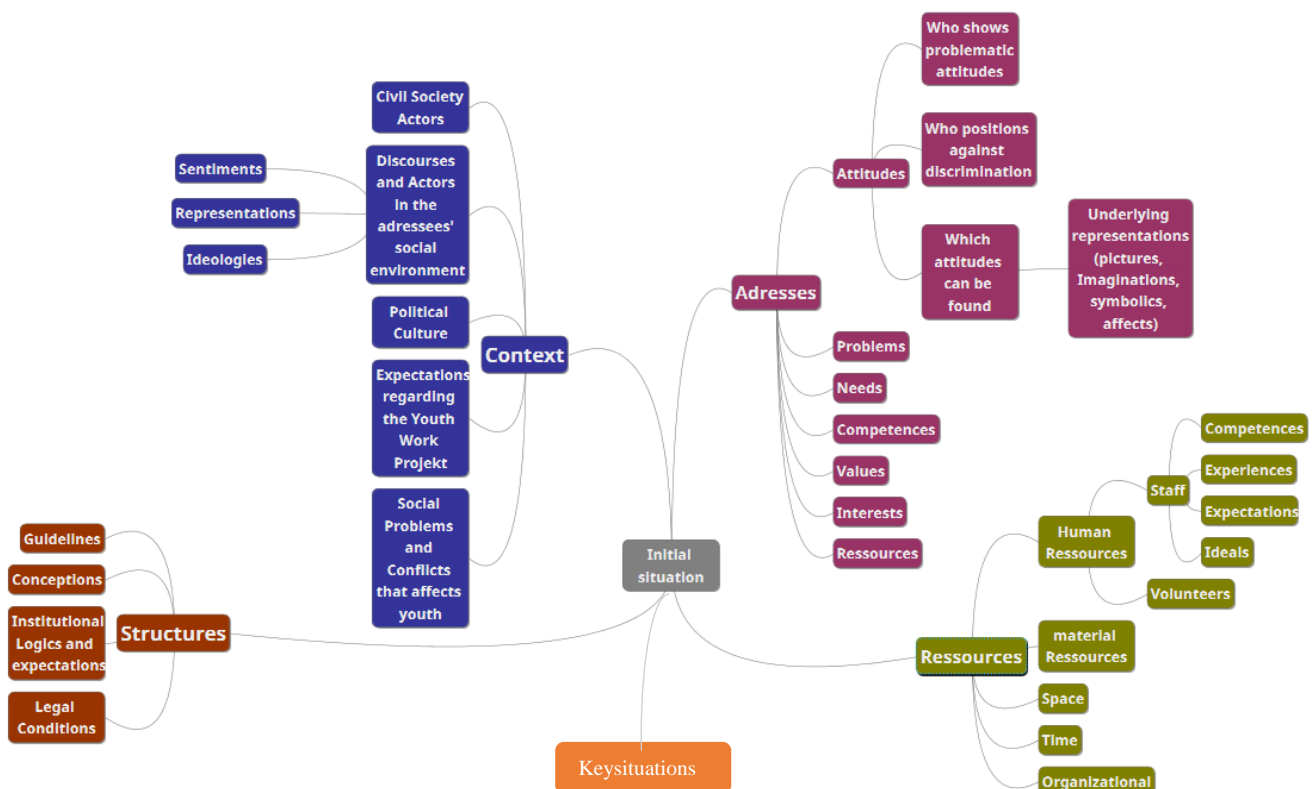
Činnosti a služby práce s mládežou sa neuskutočňujú vo vákuu. Realizovať aktivity a projekty, ako aj formovať existujúce priestory a prostredie tak, aby sa stali stimulačným prostredím pre učenie, rozvoj a zmenu, nevyhnutne potrebuje zamestnancov alebo dobrovoľníkov, ktorí túto činnosť vykonávajú a majú odborné znalosti o týchto témach. Je treba čas, peniaze, priestor (y) a sieťové vzťahy, ktoré umožňujú širší prístup k zdrojom. Podľa toho, aké zdroje sú k dispozícii alebo sa dajú realisticky zmobilizovať, je možné účinne zacieliť aktivitu len na konkrétne problémy, zatiaľ čo iné (zatiaľ) nemožno. Toto rozhodnutie okrem iného závisí od štrukturálnych podmienok, ako sú inštitucionálne mandáty a očakávania zainteresovaných strán a iných príslušných aktérov a členov v komunite. Situačná analýza teda pomáha zvyšovať povedomie o vnútorných výzvach vyplývajúcich zo štrukturálnych podmienok alebo inštitucionálnych zdrojov a môže v tomto ohľade ukázať aj východiskové body pre všeobecnejšie zásahy, ako napr. rozvoj a aktualizáciu organizačnej koncepcie so všetkými členmi tímu.

Vizualizácia je prospešná

Vizualizačné techniky pomáhajú vidieť a udržiavať pracovné výsledky plánovania. Najjednoduchšou formou by bolo spísať všetko na papier. Ďalším užitočným nástrojom pre počítačnú analýzu situácie môže byť myšlienková mapa. Je to jednoduchý spôsob, ako brainstormingovať myšlienky bez obáv o poradie či ich štruktúru. Tento krok vám umožní vizuálne štruktúrovať svoje nápady a je voľne realizovateľný kedykoľvek. To umožňuje pridávať nové aspekty a myšlienky aj v neskoršom štádiu plánovania, keď sa veci už v dôsledku vývoja zmenili a vy sa musíte vrátiť k situačnej analýze, alebo potrebujete podrobnejšie preskúmať určité aspekty.

Uvažujte so svojimi kolegami a členmi tímu o relevantných údajoch a informáciách pre vašu situačnú analýzu. Pre inšpiráciu môžete použiť pracovný nástroj so vzorovými otázkami a aspektmi uvedenými nižšie. Zhromažďujte ich na flipchart alebo na metaplanových kartách a štruktúrujte ich tak, aby vám pomohli. Môžete na to použiť aj digitálne nástroje. Pre skupinovú prácu v tíme odporúčame karty ako praktickejšie a participatívnejšie.

Pracovný nástroj 2: Myšlienková mapa situačnej analýzy⁶

⁶ Odvodené od Lempp et al. (2017). Mit Rückgrat gegen Pakos! Eine Step by Step-Anleitung für die Jugendarbeit zur Gestaltung und Selbstevaluation von Angeboten gegen Pauschalisierende Ablehnungskonstruktionen. <http://www.bpb.de/shop/lernen/weitere/249751/mit-rueckgrat-gegen-pakos>

Krok 2: Čo chcete zmeniť?

Kreatívne spôsoby reflexie premýšľania o očakávaníach, želaniach a cieľoch mladými ľuďmi:

- Netradičné otázky: "Čo ak ste vyhrali v lotérii", alebo "Máte tri prania, čo by ste si želali?"
- Vision board/Nástenka
Vytvorenie koláže z obrázkov, ktoré predstavujú veci, ktoré mladí ľudia dúfajú, že sa zlepšia, dosiahnu ich alebo sa naučia
- Tri hviezdy a želanie:
Každý mládežník príde s tromi "hviezdami", alebo vecami, ktoré už robí dobre. Ďalej musia prísť so „želaním“ - niečo, na čom chce každý popracovať. Reflexia hviezd a spôsob ich dosiahnutia pomáha dosiahnuť nové ciele

Viac o tejto téme v dokumente o stanovení cieľov pre aktivity, ktoré boli vytvorené v strategickom partnerstve: <https://uferlos.wixsite.com/eeob>

Nastavenie cieľa je jednou z najdôležitejších častí akéhokoľvek plánovania aktivít. Nastavenie cieľa môže pomôcť určiť, čo naozaj chcete dosiahnuť, poháňa vás k pohybu vpred a dáva vám inšpiráciu na dosiahnutie cieľov samotných. Ciele sú potrebné na získanie smeru a zamerania. Vypracovanie konkrétnych cieľov a stanovenie termínu na ich dosiahnutie vám dáva možnosť vyhodnotiť prácu po dosiahnutí cieľa alebo prehodnotiť proces v prípade zlyhania.

Viacnásobné záujmy a vyjednávanie

Stanovenie profesionálnych cieľov v práci s mládežou závisí v podstate od záujmov a očakávaní zúčastnených aktérov. Platí to najmä pre mladých ľudí a pracovníkov s pracovníkmi s mládežou, ale aj iné perspektívy v sociálnom prostredí alebo inštitucionálne súvislosti formujúce proces stanovovania cieľov. Preto sa musí nájsť a vyjednať konsenzus.

Nastavenie cieľa krok za krokom

Analýza situácie je základom pre zistenie viacerých záujmov a očakávaní významných aktérov. Takto identifikované problémy ponúkajú východiská pre to, čo treba zmeniť a aká by mala byť situácia namiesto aktuálnej.

Mladí ľudia by mali byť aktívne zapojení do tohto procesu a mali by mať možnosť formulovať svoje želania. Ale najmä v momente, ak mladí ľudia sami prejavujú diskriminačné tendencie, želania a očakávania môžu byť vzdialené od toho, čo je odborne prijateľné a podľa princípov etickej práce (napr. „Nechceme zdieľať miesto s mladými utečencami.“). Mládežnícky pracovník musí zistiť, čo motivuje tieto prania a snažiť sa za tým nájsť všeobecnejšie túžby. Tu môžu pomôcť získať nápovedu kreatívne či hravé metódy (pozri rámček vedľa „Kreatívne spôsoby, ako vyjadriť očakávania, želania a ciele spolu s mladými ľuďmi“).

Konsenzuálne želania možno teraz formulovať ako všeobecnejšie primárne ciele, ktoré opisujú želaný stav, ktorý sa má dosiahnuť. Tieto môžu byť opäť rozdelené na **sekundárne ciele**, ktoré opisujú špecifické aspekty týkajúce sa primárneho cieľa. Nakoniec môžete vytvoriť „inteligentné“ **akčné ciele**, ktoré zaktualizujú vaše ciele a zamerajú sa na tieto opatrenia, ktoré môžu pracovníci s mládežou skutočne vytvoriť na dosiahnutie týchto cieľov. (pre kritériá S.M.A.R.T. pozri rámček na boku).

Nezladené ciele sa zdokumentujú aj pre neskoršie kroky. Môžu sa odraziť v hľadaní profesionálneho zdôvodnenia ich odmietnutia alebo sa môžu časom dokonca zmeniť.

Nastavenie s.m.a.r.t. činností vedúcich k cieľu:

Specific (Špecifické)
M measurable (Merateľné)
A attractive (Atraktívne)
R realistic (Realistické)
T imely (Načasované)

Pracovný nástroj 3: Vyjednanie dohodnutých cieľov⁷

	Perspektíva A (napr. Mladiství)	Perspektíva B (napr.iná zainteresovaná osoba)	Perspektíva pracovníka s mládežou
Odhad situácie Čo je problém?			
Referencia sociálnych nerovností Základné sociálne normy, požiadavky, pozície, ktoré tvoria subjektívne funkčné správanie zúčastnených (napr. pohlavie)			
Zmena perspektívy Koho alebo čo je treba zmeniť?			
Cieľ/Želaná situácia Ako by mala vyzerat' situácia v blízkej budúcnosti, aby sme mohli povedať, že "to stálo za to"? Ako by to vyzeralo, ak by bol problém vyriešený?			
Referencia sociálnych nerovností			
	Prvotný cieľ	Druhotné ciele	Činnosti vedúce k cieľom
Odsúhlasenie cieľov Dohoda zainvolvovaných strán		1. 2. ...	1. 2. ... 1. 2. ... ...
Odlíšnosti v cieľoch			

⁷ Odvodené od von Spiegel (2011). Methodisches Handeln in der Sozialen Arbeit. München: Ernst Reinhardt Verlag

Krok 3: Špecifikovanie jednotlivých činností

Závisí to od nastavenia samotného, ako aj od motivácie a záujmov cieľovej skupiny, aké pedagogické aktivity sú vhodné. V medzinárodnej mládežníckej výmene s určitou tematikou by mohlo byť bežnejšie a očakávané účastníkmi realizovať skupinové aktivity formou formalizovaných workshopov alebo exkurzií. V kontexte otvorenej mládežníckej práce sú aktivity často menej formalizované a mnohé témy sú spracovávané v neformálnych rozhovoroch alebo počas každodenných aktivít (napr. pri hraní stolného futbalu). Pri mnohých príležitostiach by však bolo dobré skúsiť niečo nové alebo zmeniť perspektívy. Formálne metódy a cvičenia môžu byť realizované hruvo v otvorených prostrediach, ako aj neformálne vzdelávacie príležitosti počas voľného času môžu byť úspešne využité v projektoch neformálneho vzdelávania.

Život mladých a relevantný obsah

Existujú témy, ktoré pracovníci s mládežou chcú alebo musia využiť podľa svojich cieľov, svojich osobných záujmov a vedomostí alebo inštitucionálnych a odborných mandátov. Bežné témy v demokratickej mládežníckej práci v tomto zmysle by mohli byť napr. aktívne (európske) občianstvo, migrácia, sociálna spravodlivosť, neznášanlivosť a diskriminácia, náboženstvo, identita alebo ochrana životného prostredia. Výzvou je nájsť obsah, ktorý osloví mladých ľudí a ktorý je pre nich relevantný. Preto by nemali byť príliš abstraktné, ale mali by byť prepojené s ich svetmi, životom a kultúrnymi odkazmi mladých ľudí. To znamená hľadať „veľké“ spoločenské a politické otázky v každodennom živote, ako napríklad rokovať o pravidlách a zodpovednostiach v mládežníckom klube spoločne ako súčasť demokratickej účasti, dobrovoľníctva ako aktívneho občianstva alebo neformálnych diskusií o súčasných udalostiach v priamom sociálnom prostredí. Metódy a formáty musia byť blízke záujmom mladých ľudí a musia byť konceptualizované ako základné skúsenosti, napr. využívanie digitálnych nástrojov, ponúkanie tvorivých aktivít, organizovanie športových podujatí alebo „stretávanie sa“ spolu. Opäť platí, že existuje dopyt po tvorivosti mladých ľudí a ich povedomí o záujmoch svojich adresátov.

Odporúčaná literatúra

Viac o spomínaných témach, ich význame a inšpiráciách, ako nimi osloviť mladých ľudí, nájdete v dokumente „Aké témy sú atraktívne a edukačne vhodné v politickom / občianskom vzdelávaní“, ktorý bol vytvorený v strategickom partnerstve

<https://uferlos.wixsite.com/eeob>

Pracovný nástroj 4: Metodické plánovanie⁸

1) Na čo sa zameriavam týmito metódami, ktoré procesy chcem iniciovať?	
2) Pre koho je táto metóda nenáročná? (hlasní, tichí, pohotoví, jazykovo-súvisiaci, fyzické schopnosti, potrebné motorické zručnosti, čítanie / písanie, tímová práca, ...)	
3) Pre koho je táto metóda náročná? (pozri predchádzajúcu kolónku)	
4) Reprodukuje táto metóda potenciálne prítomné vylúčenia? (vzťahuje sa na dynamiku skupiny)	
5) Má táto metóda riziko reprodukcie sociálnych podmienok dominancie *?	
6) Má táto metóda riziko zranení / urážok / (re)-traumatizácií?	
7) Ak "áno" pre 4-6: Ako to môžem primerane riešiť? (Prevenia, začatie diskusie, ochrana jednotlivcov, rozdelenie skupiny, hľadanie pomoci, nepoužitie metódy atď.)	

⁸ Odvodené od "Intersect Violence Toolbox" <https://igiv.dissens.de/the-toolbox/english.html>

Voľná metóda vo formálnych vzdelávacích aktivitách

Kladenie otázok týkajúcich sa obsahu je teraz dôležité špecifikovať ako pedagogické intervencie. Vo formalizovanejších vzdelávacích prostrediach, ako sú workshopy, školenia alebo fixné vzdelávacie ponuky, to znamená v prvom rade nájsť a naplánovať vhodné cvičenia alebo metódy, ktoré pomôžu sprostredkovať obsah podľa definovaných cieľov. Existuje množstvo zbierok metód a nástrojov na osvedčené postupy, ku ktorým môžu pracovníci s mládežou ľahko získať prístup. Je dôležité mať na pamäti, že každá z nich bola vyvinutá a implementovaná v určitom kontexte. Mohli existovať podobné problémy, ale rôzne miestne podmienky. Mládežnícki pracovníci by si mali tento fakt uvedomovať, keď chcú tieto metódy uplatňovať na svoj účel a kriticky sa nad nimi zamyslieť. Pracovný nástroj 4 pomáha premýšľať o potenciáli a rizikách určitých činností s odkazom na konkrétnych účastníkov a reprodukciu vylúčenia a diskriminácie.

Nastavenie akčných krokov v neformálnych kľúčových situáciách

Ak je kontext neformálnejší a aktivity nie je možné naplánovať, je potrebné zamerať sa na formovanie kľúčových situácií. Ide o (problematické) situácie, ktoré sa pravidelne dejú alebo sú považované za dôležité príležitosti pre mladých pracovníkov, aby konali a reagovali pedagogicky (napr. Zaobchádzanie s rasistickými alebo sexistickými vyhláseniami). Pracovný nástroj 5 pomôže mládežníckym pracovníkom v ich systematickej úvahe o takejto situácii a v ich snahách nájsť možné kroky budúcej činnosti. Vzájomná dohoda o základných pracovných zásadách a smerniciach v tíme je základným predpokladom profesionálnej činnosti v tejto situácii. Bude viesť rôzne akcie členov tímu v jednotlivých situáciách podľa spoločných odborných hodnôt a porozumení. Ak sa má dosiahnuť dojem, že situačné pedagogické intervencie mali nejaký vplyv, pracovníci s mládežou musia myslieť na ukazovatele (správanie, prejavy, postupy), ktoré ukazujú pozitívnu zmenu smerom k predtým stanoveným cieľom a akčným cieľom. Nakoniec je možné špecifikovať konkrétne kroky a pracovné princípy, ktorými sa budú riadiť jednotlivé intervencie a reakcie v príslušných situáciách v budúcnosti. Môžu súvisieť len s činnosťami odborníkov, pretože títo jediní môžu aktívne ovplyvňovať mládežníckych pracovníkov. Činnosti iných aktérov sú autonómne, a preto nemôžu byť súčasťou plánovania.

Pracovný nástroj 5: Navrhnutie akčných krokov pre kľúčové situácie⁹

Úroveň prípadu	Ciele, pracovné princípy a postupy činností	Indikátory dosahovania cieľa	Jednotlivé činnosti
<p><u>experienced key situation:</u></p>	<p><u>Ciele:</u></p> <p><u>Ciele činností:</u></p> <p><u>Pracovné princípy a postupy:</u> (Ktoré základné postroje prispievajú k dosiahnutiu cieľov? Aké usmernenia z toho možno odvodiť?)</p>	<p>(ako si uvedomujeme, že ciele boli dosiahnuté?)</p>	<p>(Kto by mal robiť čo? Kedy? A ako?)</p>

⁹ Odvodené od von Spiegel (2011). Methodisches Handeln in der Sozialen Arbeit. München: Ernst Reinhardt Verlag

Krok 4: Pozrime sa na výsledky

Pracovníci s mládežou sú vykonávatelia. Realizácia akcií alebo projektov s mladými ľuďmi je to, čo ich najviac znepokojuje a čo ich motivuje. Následné hodnotenie je často vnímané mnohými ako nepríjemné, časovo náročné, nadbytočné a niekedy dokonca ako šikana zvonka. Ale len štruktúrované hodnotenie a posúdenie umožňuje odborníkovi odpovedať na otázku, či intervencie a stratégie uspeli, boli reálne a transparentné. Hodnotenia sú vždy aj príležitosťami na vzdelávanie, aby sa zlepšila vlastná práca, a tým sa účinne a efektívne podporovalo demokratické spolunažívanie mladých ľudí. Preto by mal existovať čas na systematické hodnotenie. Dobrá správa: Dobré podložená príprava a plánovanie, ako je navrhnuté v tejto brožúre, robí hodnotenie ešte jednoduchším!

Pre koho hodnotiť dosiahnuté výsledky?

Financovanie a politika

Mládežnícki pracovníci sú povinní hodnotiť svoje aktivity voči financujúcim subjektom a osobám s rozhodovacou právomocou. Zodpovedné osoby sa chcú ubezpečiť, že s ich peniazmi sa zaobchádzalo zodpovedne a že príslušné opatrenia mali vplyv na verejný záujem. Práca s mládežou je často konfrontovaná so všeobecným tlakom legitímnosti a ešte viac od predstaviteľov protidemokratických a populistických pozícií. Pracovníci s mládežou preto musia byť schopní jasne prezentovať vplyv svojej práce „outsiderom“.

Mládežnícka komunita a veda

Hoci mnohí aktéri vykonávajú preventívnu demokratickú prácu s mládežou, existuje len málo systematických hodnotení výsledkov, ktoré by pomohli dokázať jej účinky. Pre praktickú profesiu sú potrebné príklady, ktoré robia dobrú prax transparentnou a dosiahnuteľnou z hľadiska jej úspechu. Iba takýmto spôsobom možno prístupy prispôbiť iným súvislostiam a úspešne preniesť do praxe. Spoločné a schválené vedomosti o účinných prístupoch k riešeniu rasizmu a diskriminácie v práci s mládežou sú základom spoľahlivého pôsobenia profesie.

Profesionáli samotní a ich vlastný tím

Hodnotenie je obzvlášť užitočné pre samotných pracovníkov s mládežou. Dostávajú nástroj na reflexiu, aby sa ich práca stala zrozumiteľnejšou nielen pre seba a pre ostatných, ale budú im poskytnuté ukazovatele o tom, čo by mohlo byť sľubným ďalším pokusom alebo kde je potrebné zmeniť stratégie. Dokumentované výsledky môžu byť použité neskôr, keď spomienky a dojmy z činnosti už nie sú čerstvé alebo komunikujú s nezúčastnenými alebo novými kolegami. Nejasný pocit a fakt, či aktivity a projekty boli úspešné alebo nie, je frustrujúci najmä v pedagogickej práci na postojoch mladých ľudí: Úspech závisí nielen od kvality práce s mládežou, ale aj od mnohých vonkajších faktorov, na ktoré má práca s mládežou len obmedzený vplyv. Hodnotenie pomáha realisticky vymedziť pedagogickú činnosť. Aj osobný rozvoj a zmena je pomalá. Pokrok môže byť zaznamenaný nie okamžite, ale po dlhšej dobe. Dobré zdokumentované hodnotenie pomáha vidieť aj malé kroky na dlhej ceste.

Otázka dopadu

Rezistencie mládežníckych pracovníkov pri hodnotení ich ponuky súvisia aj so skutočnosťou, že vzhľadom na špecifickosť oblasti práce uvedenej na začiatku nie je klasické kvantitatívne meranie výkonnosti vždy zmysluplné a možné. Práca s mládežou v oblasti demokracie sa zameriava na postoje a presvedčenie mladých ľudí. Zmeny sú vyjadrené mnohými spôsobmi, nie sú vždy jasne merateľné, potrebujú čas a uskutočňujú sa individuálne v rôznej miere. Navyše vzhľadom na štrukturálnu zložitosť sociálnych procesov nemožno kauzality priamo skúmať. Či sa účinok prejavuje v dôsledku pedagogického zásahu, možno nepriamo hodnotiť na základe opodstatnených hypotéz, ktoré zohľadňujú situácie, ich vysvetlenie a odvodené prístupy. To je v rozpore s technologicky zrozumiteľnou logikou projektu a s tým súvisiacimi hodnotiacimi postupmi na meranie okamžitého úspechu. Mládežnícki pracovníci musia nájsť správnu rovnovahu a vytvoriť profesionálnu perspektívu.

Čo hodnotiť?

Výstupy

Výstupy sú konkrétne produkty a kvantifikovateľné výsledky činnosti. Patria sem materiály, ako sú videá, koláže, umelecké produkty, ako aj vyhlásenia mladých ľudí alebo výsledky konkrétnych prieskumov spätnej väzby vo forme napr. dotazníky. A nakoniec vyhlásenia o zasiahnutí cieľovej skupiny a počte účastníkov.

Výsledky

Výsledky sú ťažšie identifikovateľné a merateľné. Tým sa rozumejú aj tie efekty, ktoré sa prejavujú ako zámerne zamýšľané zmeny alebo dokonca konsolidácie priamo u adresátov, v ich postojoch a kompetenciách, ako aj v ich životných kontextoch.

Dopady

Výsledky, ktoré neboli dosiahnuté u oslovených jednotlivcov alebo skupinách, ale v inštitúciách, agentúrach, združeniach a iných organizáciách, sú podchytené výrazom „dopad“. Často ide o radiačné účinky, ktoré vedú k poskytovaniu implementácií a považujú sa za vítané vedľajšie výsledky, ak sa hodnotia pozitívne.

Pracovný nástroj 6: Hodnotiaci hárok

	Výstupy	Výsledky	Dopady	Neočakávané výsledky
	Kto sa zúčastnil / počet účastníkov? Čo sa vytvorilo?	Ktoré výsledky vidíme u mladých ľudí?	Ktoré dopady pozorujeme v nás a v iných?	Vyskltli sa neočakávané výsledky?
Reflexia	(Dosiahli sme náš cieľ? Sú metódy vhodné? Čo hovoria iní (v komunite)? Musím prehodnotiť svoj postoj?)			
Záver				

DRAFT

Odporúčaná literatúra

Professional Open Youth Work Declaration of Principles – Poywe: (Profesionálna deklarácia princípov otvorenej práce s mládežou – Poywe):

<http://poywe.org/site/wp-content/uploads/2016/09/Declaration-of-Principles-Professional-Open-Youth-Work.pdf>

Tools and Methods for Quality Development in professional open youth work Toolkit: (Nástroje a metódy pre rozvoj kvality v profesionálnej otvorenej práci s mládežou):

http://www.boja.at/fileadmin/download/Projekte/Uploads_Qualitaet/3_Toolkit_2016_EN.pdf

Quality Youth Work: A common framework for the further development of youth work: (Kvalitná práca s mládežou: Rámec pre ďalší rozvoj práce s mládežou)

http://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

Youth Monitoring Yearbook 2012 (Ročenka monitoring mládeže 2012), www.noorteseire.ee/en

Thinking serious about Youth Work (Vážne zamyslenie sa nad prácou s mladými): [https://pjp-](https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667851/Thinking+seriously+about+YW.pdf/6b620a71-f7be-cf80-7da9-17408a3960ba)

[eu.coe.int/documents/1017981/1667851/Thinking+seriously+about+YW.pdf/6b620a71-f7be-cf80-7da9-17408a3960ba](https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667851/Thinking+seriously+about+YW.pdf/6b620a71-f7be-cf80-7da9-17408a3960ba)

The Strategic Partnership „**Eastern Europe Open Boundaries**“ has been coordinated and implemented by **AGJF Sachsen e.V.** in cooperation with the project „**MUT - Rassismusprävention. Demokratiebildung in Jugendarbeit und angrenzenden Arbeitsfeldern**“ and the project „**Uferlos - Kampagne zur Aktivierung der Internationalen Jugendarbeit in Sachsen**“.

Association Walktogether

Gefördert im Rahmen des Landesprogramms 'Welfenes Sachsen für Demokratie und Toleranz'

Diese Maßnahme wird mitfinanziert durch Steuermittel auf der Grundlage des von den Abgeordneten des Sächsischen Landtags beschlossenen Haushaltes.

Erasmus+

This project is financed by the European Commission through the Erasmus plus Program. This publication reflects the view only of the author, and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. Reproduction is authorised provided the source is acknowledged.